

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

288

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהַ כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבוֹ"

האדם אינו מכיר את עצמו

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

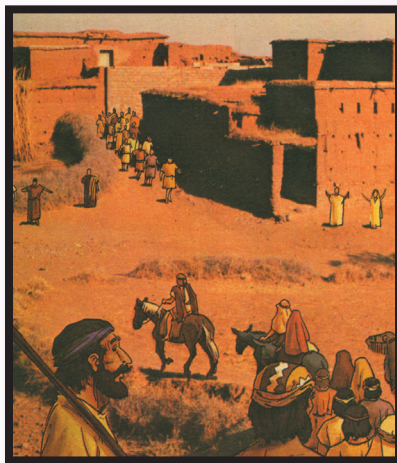
הנורא מ'**נִדְעָת הַיּוֹם** ל'**נִהְיִיתָ אֶל לְבָבְךָ**'. והיינו מה שכתוב בתורה: **נִדְעָתָ... וְהִשְׁבַּתָּ... וְשָׁמַרְתָּ אֶת חֻקֵּי נְאֻת מִצְוֹתַי** כשתקיים שניהם **נִדְעָתָ** עם **נִהְיִיתָ אֶל לְבָבְךָ**, אז תשמור בשלמות את חוקי השי"ת ומצוותיו.

ומדוע באמת הלב לא ירגיש את מה שיודע השכל? הלא השכל צווה לו ומשכיל אותו לאמר: **"ה' הוא הָאֱלֹהִים... אֵין עוֹד"** אבל הענין הוא כמשאחז"ל: **'עבירה מטממת לבו של אדם'** (יומא' לט.). וכחולי הגוף שאם נעשה סתימה חס ושלום בלב, הרי הוא מסוכן למות, כי לא יעבור הדם דרכו כידוע, כן במחלת הנפש לא יוכלו לעבור אמרי שכלו, אל בתרי לבבו, כי אטום הוא!

ואם יעמיק בהתבוננות ויעבור הסתימה, **'אז יבין לבבו כי רע ומר עזבו את ה' וישיב אל לבו כי יש עונש ונקם ושלם על העון'**, אך אם **'עבר עבירה ושנה בה, נעשית לו כהיתר'** (שם פו:). כי ע"י כפילות העבירה נכפלה הסתימה בלב ונעשית עבה ושוב לא ירגיש בלבו חומר העון אשר עשה וממילא תשובתו קשה.

אבל הקב"ה ברוב רחמיו מרחם על בריותיו ופותח הסתימה, אם ע"י נתוח דהיינו: יסורים. אם ע"י התעוררות אחרת ושולח התראתו אל לב האדם ומזהירו לאמר עשה תשובה וחייית רבית! אם עשה תשובה מוטב. ואם לאו? מקבל

המשך בעמ' 2 <<<

ד). היינו: ידיעה ברורה בשכלו כי ה' הוא המשגיח בכל העולמות והוא יחיד ומיוחד **"בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד"** ולכאורה כל הידיעה הזאת שייכת רק לשכל והבנה אשר במוחו של אדם ומה שייך בזה חיוב של: **"נִהְיִיתָ אֶל לְבָבְךָ"**?

אך אמנם זהו שחידשה לנו תוה"ק, שאפילו אם תהיה לו לאדם ידיעה שכלית **"כִּי ה' הוא הָאֱלֹהִים"**, אם לא ירגיש ידיעתו זאת בלבו, לא הועיל כלום וכאילו לא ידע כלל! ומרגלא בפומיה דהגרי"צ בלאזר צדוק"ל: שכשם שמבלתי ידיעה עד ל'**נִדְעָת הַיּוֹם**', הרי אנו מבינים את ההבדל והריחוק מזה לזה, כך גם הריחוק

'א"ר יוחנן: **"מכאן פתחון פה למינים לומר: לא היתה ממנו שיעשה תשובה שנאמר: "כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבוֹ"**. א"ל ר"ש בן לקיש: **"יסתם פיהם של מינים. אלא, שהקב"ה מתרה באדם בפעם ראשונה, שנית ושלישית ואינו חוזר בו והוא נועל את לבו מן התשובה, כדי לפרוע ממנו מה שחטא. כך פרעה הרשע, כיון ששיגר לו הקב"ה ה' פעמים ולא השגיח על דבריו, א"ל הקב"ה: **"אתה הקשית את ערפך והכבדת את לבך, הריני מוסיף טומאה על טומאתך"**. הוי **"כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבוֹ"**' (שמו"ר י').**

ויש להבין: מה הפירוש **'פתחון פה למינים'**? אלא הסכת ושמע! אחד מדרכי היצר הוא ואמנם נכשלים בזה רוב המון בני אדם, שאם ישאלו אותו: **"למה אינך עוזב את דרכך הרעה, הלא יודע אתה כי רע ומר עזבך את ה'?"** ישיב: **"אמת הוא שנשבר לבי בקרבי על זאת, אבל מה אעשה שאיני יכול להתגבר על טבעי ואי אפשר לי להשתנות"**. להוי ידוע כי תשובה זו, היא מינות! כי כן המינים אומרים שלא היתה יכולת ביד פרעה לעשות תשובה. וזהו מה שאמר ר' יוחנן: **'מכאן פתחון פה למינים'** שאינם רוצים לשוב.

אבל רשב"ל אמר: **'יסתם פיהם של מינים, שהקב"ה מתרה בו...'** פירוש: דנהג אמר הכתוב: **'נִדְעָת הַיּוֹם וְהִשְׁבַּתָּ אֶל לְבָבְךָ כִּי ה' הוא הָאֱלֹהִים'** ('דברים'

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

בלבבו ולא יכריע אחד את חברו, אלא יהיו שוים ושקולים בעבודת השי"ת. כי מדוע לא יכיר האדם את עצמו? הלא ב' בני אדם הדרים בבתי קרובים זה לזה, יכירו זה את זה במשך זמן קצר וכ"ש שארי בשר, הדרים ביחד בבית אחד שנים רבות, איך אפשר שלא ידעו אחד את השני?

ומן התמיהה והפליאה כאן לפנינו: אדם אחד שהורכב והושלם כולו מגוף ונשמה ביחד, שאין לך מקום כל שהוא שלא יהיו מעורים בו באדם ב' חלקים אלו והיו לאחד ממש; גוף ונפש, בשר ורוח, עפר מן האדמה עם נשמת חיים אשר בקרבו והאדם הלזה חי עם עצמו שבעים שנה ואינו מכיר את עצמו כלל וכלל וכמה רחוקים שכלו ולבו זה מזה טפח ומחצה! וכזרים נחשבו.

ולזאת צריך האדם לדעת ולהיזהר מאד. וכשם שהאדם מחויב במצות **"שניתי ה' לנגדי תמיד"** (תהילים טז). כך גם ההכרח לזכור את **"נתטאתי נגדי תמיד"** (שם נא). להכיר את חומר גופו וכל תולדותיו שלא יביאנו לחטאת, כי **"עינא וליבא תרי סרסורי דעבירה"** (ירושלמי ברכות פ"א ה"ה). וכשהאדם בא למצב שצריך לתת משהו לגוף, עליו להיזהר שלא ימשכנו לטינופת ולשאול תחתית רח"ל. (לב אליהו). ■

נינוה בתשובה. הטבילה בים והעליה מתוכו, עשתה רושם עמוק בנפשו יותר מכל המכות שקבל. חזינו, שהיתה יכולת התשובה לפרעה גם אחרי הכבדת לבו.

והנה מכל פרשת פרעה יש לנו ללמוד לעצמנו; כי יש לפעמים ששולחים לאדם מן השמים התעוררות לשוב בתשובה ע"י יסורים וכדומה ובפרט בעשרת ימי תשובה, שאז אפילו אדם שאינו ראוי מצד מעשיו שיעוררוהו, מ"מ בימים אלו מתקרב כביכול השי"ת אל האדם **כמ"ש: "דַּרְשׁוּ ה' בְּהַמְצֵאוֹ קִרְבָּהוּ בְּהִיטּוֹ קְרֹב"** (ישעיה נה). **וּאֲחֻזְלִי** (ר"ה יח): שזה אפי' ביחיד, בעשרת ימי תשובה עי"ש. אבל דא עקא, שיש אנשים שכל ההתעוררות שלהם אינה מחזקת אלא בזמן שהם נמצאים תחת סיבת ההתעוררות, אך מיד שעבר זמן זה שוב ישנים שוכבים ולא ישיבו אל לבבם למהר להימלט על נפשם כאשר בתחלה.

לכן העיקר הראשון בעבודת השי"ת ובמדת התשובה הוא: שיכיר האדם את עצמו, שיתבונן תמיד; מה הוא? ומה הם כחותיו? ואיך מקושרים מחשבותיו ודבוריו וכל מעשיו עם הרגשי לבבו? ואז יבחין ויראה ברור את אשר לפניו, את אשר יקרב, או ירחיק. וכל תנועותיו במאזנים ישקול, כף אחת בשכלו והשניה

אזהרה שניה ביתר שאת ויתר עז. וכן בפעם שלישית. אבל אם גם בפעם הזאת לא שמע ולא הטיב דרכיו, שוב אין הקב"ה מטפל בו להזהירו שישוב ונעזב לנפשו בטבעו ומדותיו. ומכיון שאין עזר ה' עמו, חזקתו שלא ישוב עוד וישאר בטמטום לבלו.

אבל ודאי יש אפשרות באיזה זכות, או כח גדול, שישבור את טבעו ויחדש בקרבו רוח טהורה להשיג מעלת התשובה בלבו ובנפשו. וזהו **שאמר רשב"ל: "והוא נועל את לבו מן התשובה"**, כמו מנעול על הדלת שקשה לפתוח את הדלת, אבל מ"מ יש עצה ליכנס להביא מפתח ולפתוח את המנעול, או לפרוץ הדלתות. **ומדויק כן בכתוב שאמר: "פִּי אֲנִי הַכְּפַדְתִּי אֶת לְבוֹ"** ואין כתוב: **"לְקַחְתִּי אֶת לְבוֹ"** כלומר: הוספתי טומאה על טומאתו ונעשה כבד לכו עוד יותר, שלא יהיה נעזר ממני.

אעפ"כ אין לבו מסולק ממנו רק נעול על מסגר, מטומטם וסתום בל יעבור בו הכרת שכלו. ויש אפשרות שיבוא עד משבר ויסלק כל המנעולים והמחיצות וישוב לאלקים. תדע, שהרי פרעה הצילו הקב"ה והעלהו מן הים ונעשה מלך בנינוה וכשבא יונה וניבא על נינוה **"עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת"** ('יונה ג) שמע פרעה ועמד מכסאו וקרע בגדיו והשיב כל אנשי

בס"ד

הכונו למלחמה על תל אביב

הרצאתו הקרובה של הרב

אמנון יצחק שליט"א

אודיטוריום קרית הצעירים סמטת בית השואבה

ביום שלישי יא' שבט 26/01/10

כניסה 10 ש"ח

השערים יפתחו ב' 20:00

רמת
השרון

ההרצאות מאובטחות

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET וב'שופר ניווטל' 054-4007779

הלכה

מדיני טלטול מן הצד

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

בפירות ולהוציאם מתוך הקש, אף שעל ידי כך הקש ננער מאליו, משום שזהו טלטול מן הצד לצורך דבר המותר. (שיא ט סל"ו).
 אם הכין את הקש לצורך הטמנת פירות ואפילו ייחד מקום בביתו לעפר לצורך כך, שוב אין עליהם שם מוקצה ומותרים בטלטול. (שיא טל"ו סל"ז).
 כמו כן במקומות בהם אין נוהגין להסיק בקש ואין הקש עומד אלא למאכל בהמה, או לשכיבה, אף כשלא ייחדו לצורך כך, אין זה מוקצה ומותר בטלטול. (שיא טל"א). ■

הטלטול ניכר. (שיא א ס"ב).
 אמנם לא התירו חכמים עצה זו, אלא לצורך המת מפני כבודו. מה שאין כן בשאר אופנים, לא התירו לטלטל מוקצה על ידי הנחת דבר היתר על גביהם. (שם ס"א ס"ב).
 טלטול מן הצד שהתירו וכפי שיתבאר להלן, לא התירו חכמים, אלא כשעושה כן לצורך דבר המותר, או מפני הדליקה וכיוצא בזה. (שם א ס"ג ס"ו).
 פירות הטמונים בקש שהוא מוקצה, אבל אם הכין את הקש לצורך מאכל בהמה אינו מוקצה] יכול לנעוץ מחט

הקדמה: מותר לטלטל מוקצה מן הצד כשהוא נצרך לדבר היתר. משא"כ, לצורך המוקצה אין היתר של טלטול מן הצד. **וטלטול מן הצד פירושו:** שלא מטלטל את המוקצה ישיר, אלא באמצעות דבר אחר, כגון: שמונחים על השלחן קליפות ומטלטל את הקליפות על ידי הסכין, בכדי שיוכל לישב שם.
 מת המוטל במקום שירא שמת ישרף מפני הדליקה, [והמת נחשב כ'מוקצה מחמת גופו'] מותר לטלטל את המת, על ידי שיניח על המת חפץ של היתר, משום שבאופן זה, אין

הליכות עולם

שאלות מעשיות בהלכות שבת, לפי פסקי ה'משנה ברורה' נערכו במסגרת מפעל 'הליכות עולם' ע"י הרה"ג רם כהן שליט"א

(יד): 'אין מגבלין קמח קלי הרבה, שמא יביא ללוש קמח שאינו קלי. ומותר לגבול את הקלי מעט מעט. אבל תבואה שלא הביאה שלישי, שקלו אותה ואח"כ טחנו אותה טחינה גסה, שהרי היא כחול והיא הנקראת שתיתא, מותר לגבול ממנה בחומץ וכל היוצא בו הרבה בבת אחת והוא שיהיה רך, אבל קשה, אסור, מפני שנראה כלש'.
 וכתב המשנ"ב (ס"ק נה נו): שההיתר בשתיתא 'דלא שייך למגזר דלא ליתי למיחלה בלישת קמח שאינו קלי, דאינה בכלל קמח, לפיכך התירו בזה ברכה, אפילו הרבה. וקשה, אסור דוקא הרבה, אבל מעט מעט, מותר'. ובגדר 'מעט מעט' כתב המשנ"ב: 'דשעורו לא ביארו הפוסקים ונראה דאפילו יש בו כשיעור גרוגרת'. ובבה"ל (ד"ה: 'שמא') הביא: שה'נשמת אדם' תמה על ההיתר ד'מעט מעט'. ומסקנתו היא: דכונת הגמרא 'מעט מעט' הוא: ג"כ דוקא בעת האכילה ומשום שדרך אכילה בכך ודומיא דמאי דסבר ר"ח בהתירא דפחות מכשעור משום דדרך אכילה בכך. ■

להניח, אבל כדי לאכול מיד ודאי דשרי. שהרי לא אסרו על האדם לאכול מאכלו בחתיכות גדולות, או קטנות, א"כ הוי דרך אכילתו בכך'. ועוד כתב המשנ"ב: 'המפרר צרור עפר חייב, משום טוחן'.

עירוב פירורי קורנפלקס עם מעט חלב

שאלה מעשית: ילדיו של יואל רגילים לאכול בבקר צלחת קורנפלקס (פתיתי תירס קלויים) עם חלב. אחד מילדיו אוהב לאכול את הקורנפלקס רק עם מעט חלב באופן שהפתיתים נדבקים זה לזה. שבת אחת נגמרו פתיתי הקורנפלקס ונשארו רק פירורים דקים. וע"כ התעורר ספק בלבו של יואל שאולי יש בעירוב פירורי הקורנפלקס עם מעט חלב בעיה של לישא. הוא מיהר לרבו שיורה לו כיצד לנהוג. מה הדין ומדוע?
תשובה: מותר מעט מעט וראוי לעשותו בעת האכילה.
 ומקור הדין: כתוב בשו"ע (שכא

טחינת עפר בסכין לצורך אכילה

שאלה מעשית: בבנין שגר בו אליעזר התגורר אדם מבוגר שנהנה לספר לאליעזר על הווי החיים כשהוא היה צעיר. פעם אחת סיפר לו שבילדותו כשהיה לכלוך על הקרקע שבבית, היו מכסים אותו בעפר. ובשבת היו משתמשים בעפר שהיו מכינים אותו לפני שבת ומייחדים לו מקום. רק שבקיץ היה העפר המוכן מתקשה והרבה פעמים הופך לגושים. "ומה הבעיה?" שאל אותו אליעזר "הייתם יכולים לפוררו סמוך לכסוי". שכנו שהיה ת"ח, החל להתוכח אתו אם מותר לפורר עפר באופן זה. מה הדין ומדוע?
תשובה: אסור.
 דלאתר הוא היתר רק באוכל. ומקור הדין: כתב הרמ"א (שכא יב): 'וכל זה לא מיירי אלא בחותך ומניח, אבל אם לאוכלו מיד, הכל שרי, מידו דהוי אבורר לאכול מיד דשרי'. וכתב המשנ"ב (ס"ק מד) הטעם: 'דלא שייך שם טחינה כשמחתך בסכין, אלא בטוחן

ניסי יציאת מצרים מורים על הכח והמשלה של הקב"ה ❖ בריחת משה מלפני פרעה ❖ תפקידנו בחיים

פנינים לפרשה

פנינים לפרשה 'וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יְדֵי וְלִזְכָּרוֹן בֵּין עַיִנֶיךָ' (יג ט)

ב'שלחן ערוך' (או"ח כה) כתוב: שעל האדם לכון בשעת הנחת התפילין; 'שציונו הקב"ה להניח ארבע פרשיות אלו שיש בהם יחוד שמו ויציאת מצרים... כדי שזכור את הנסים והנפלאות שעשה עמו, שהם מורים על יחודו ואשר לו הכח והמשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו'. [וכ"ה ב'טור' או"ח תרכ"ה לענין מצות סוכה]. ואת הדבר הזה ש'לו הכח והמשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו', אנו רואים היטב מכל התהליך של יציאת מצרים, מהניסים, מהמכות, מהאותות ומהמופתים, מכל מה שהיה בקריעת ים סוף, ניסי יציאת מצרים מראים על אחדותו יתברך ומובילים למסקנה ההכרחית ש'לו הכח והמשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו'.

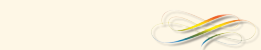
ואנחנו צריכים ומחויבים להתבונן בהם, כמבואר ב'שלחן ערוך' שזה חיוב כל יום כשמניחים תפילין... חוץ מהכונה שמכין שמקיים בהנחה זו מצוה דאורייתא של: **"וְקִשְׁרָתָם לְאוֹת עַל יְדֵי וְהָיָה לְטֹטְפֹת בֵּין עַיִנֶיךָ"** (דברים ו'). שבכונה זו חייב מדין: **'מצוות צריכות כונה'**. חוץ מזה יש עוד כונה שצריך לכון וזו היא הכונה שכתוב כאן ב'שלחן ערוך', מה שאנחנו אומרים כעת.

לכך נראה להתבונן במקצת מהניסים, כדי שנבין איך אנחנו רואים מהם ש'לו הכח והמשלה בעליונים ובתחתונים', אנחנו רואים בפרשיות הללו שבתחילת חומש 'שמות', שזה לא רק הנס שביציאת מצרים, לא רק המכות והמופתים שהביאו

לכך, אלא ניסים נוספים שהיו בפרשיות אלו, מראים לנו את היסוד הנזכר. ולמשל: לידת משה, הרי כל התהליך של לידת משה רבנו הוא נס בפני עצמו; קודם כל האמא שלו כשילדה אותו היתה כבר בת 130 שנה! וכבר מביא הרמב"ן להקשות: למה אצל שרה אמנו שהיתה רק בת 90 שנה כשילדה את יצחק, עשו מזה בתורה "אגאנצע מעשה"? בת 90 שנה! איזה נס!! ואילו כאן שיוכבד היתה בת 130 שנה כשילדה את משה התורה עוברת על זה כך? ותעינו בפנים ברמב"ן מה שכותב בזה ועל כל פנים ככה זה היה, בת 130 שנה היתה אמו בלידתו! ואחרי זה, אנו לומדים איך ניצל בנס מגזירתו של פרעה הרשע. ולא די בזה אלא שבת פרעה היא זו שהצילתו. ולא די בזה אלא שאף חזרה ומסרה אותו לאמא שלו, כדי שתתן לו לאכול ושתניק אותו שיגדל אצל אמו. ועוד שמקבלת כסף בעבור זה, זה חוץ למעשה. ומבואר בחז"ל: שהיא קבעה לה על כך סכום גדול מאד, מאחר שהיא בת מלך ואינה מתעסקת בזוטות אלא משלמת במטבעות של מלכים.

וכתוב בחז"ל: **שהיא עוד הזהירה אותה ואמרה לה: "את רואה את הילד הזה, איך שהוא שלם בכל איבריו, ככה תחזירי לי אותו, תשמרי עליו מכל משמר ואל תקחי להניק עוד ילד אחר שלא יתמעט חלילה מחלבך, אל תעבדי קשה מדי שלא יהא נזק לחלב חלילה, את הכל תעשי בשבילו ועל הכל תקבלי בכפל כפלים מאוצר גנזי המלך"**. את כל התשומת לב, הכל יהיה רק בשבילו רק ואין מישוהו אחר, כך הזהירה את אמו. ואין זה נס הצלה גרידא, אלא שזה הוסיף ליתן דבר אחר חשוב מאין כמוהו. **אומרים חז"ל: כיון שהיא היתה המינקת שלו, אז היה לו זכות ואשור מיוחד למשה רבנו אחרי זה, כשגדל והיה בן בית בבית פרעה, לילך לבקר אצל המינקת שלו מתי שירצה. הרי היתה לו טענה: "יש לי רגש למינקת שלי, אני צריך ללכת לבקר אותה, אני מתגעגע אליה"**, זה דבר שכל אחד מבין, שלמינקת שלו יש לו רגש ועם רגש לא נלחמים.

תשמעו רבותי ווארט, "אגוט ווארט", **ה'אלשיך הקדוש' אומר על הפסוק: "וַיִּשְׁמַע פְּרָעָה אֶת הַדְּבָר הַזֶּה וַיִּבְקֹשׁ לְהַרְגֵּךְ אֶת מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מִשָּׁה מִפְּנֵי פְרָעָה"** (שם ב). הלא כל מתבונן בפסוק יעלה בפיו השאלה: **על מה ומדוע נכתב: "וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְרָעָה"** הלא הדבר מובן מאליו שכיון שבקש פרעה להרג את משה, ממילא הבורח מפני פרעה הוא משה וכי מי ברח? פרעה ברח?! והיה על הכתוב לומר: **וַיִּבְקֹשׁ לְהַרְגֵּךְ אֶת מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מִפְּנֵי פְרָעָה"!**

אומר ה'אלשיך' הקדוש: חז"ל אומרים; שהיה מישוהו במקום משה, הגיע לשם מלאך בדמותו של משה, לבימה של ההרוגים, איפה שהורגים את הרוגי המלכות ותוך כדי שהם מתעסקים עם המלאך בינתים משה ברח לו לדרכו, ממילא דברי הכתוב מתפרשים היטב: **"וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְרָעָה" משה הוא זה שברח, אבל מישוהו אחר נשאר שם במקומו, הלא הוא המלאך שהיה בדמות משה. איזה גישמאק, זה גישמאק, **"וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְרָעָה"**.**

וכיון שכבר הגענו לדברי ה'אלשיך' הקדוש נגיד כבר משהו נוסף בשמו בפסוק זה, **כתוב בהמשך הפסוק: "וַיָּשָׁב בְּאָרְצוֹ מִדְּנֵי וַיָּשָׁב עַל הַבְּאֵר" אומר ה'אלשיך: לא כתוב: "וַיָּלֶךְ אֶל מִדְּנֵי" או: "וַיִּבְרַח לְמִדְּנֵי"**, אלא מה כתוב? איך שהיה **"וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְרָעָה"** מיד הגיע

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

ורוחתת עליו, מה הוא מחייך לה? הרי זה על חשבונני. וכשהוא מחייך לשניה הראשונה כועסת ורוחתת. ככה זה חיי העולם הזה; כשהכל ביחד, זה לא הולך. העולם הזה והעולם הבא כצרה זו לזו. כמו שבקערה אחת אי אפשר שיהיו אש ומים ביחד, ככה אי אפשר בלב המאמין, להיות אהבת העולם הזה ואהבת העולם הבא. ביחד, זה לא הולך.

לשון הזהב שלו הוא: 'קיום הנפש, חרבן הגוף. חרבן הנפש, קיום הגוף'
זה הלשון של הרמב"ם. בן אדם, תדע, אם אתה שם את כל מגמתך - לקיום הגוף בעולם הזה, הרי זה חרבן הנפש. ואם תשים כל מגמתך לקיום הנפש, זה חרבן הגוף. לא הכונה שיחריבו את הגוף חלילה, הכונה היא שאת המשיכה שלך בחיים תכוין לקיום הנפש ולא לקיום הגוף. ואת קיום הגוף תעשה רק בכדי קיום הנפש, כטפל הבטל בעיקר! וד' יזכנו לשים מבטנו ומגמתנו בעיקר תפקידנו עלי אדמות. ■

אני עוד לא שמעתי שהאחד יגיד לחברו תקרא אלי את הישראלי הזה **והטעם:** כיון שכאן זה 'ישראל', כמובן שהנמצא ב'ישראל' הוא ישראלי, את היוצאי דופן צריך לקרוא על שם מקומם.

אז גם האדם אמר - לי קוראים "אדם". למה? כי לוקחתי מן האדמה וזה היה הסטוריה, זה היה פעם. היום אני לא אדמה, היום אני חלק "אלוה ממצעל" ('איוב' ג). זה משהו אחר, עכשיו הוא לא אדמה, עכשיו הוא אדם עליון. על זה האדם צריך לעבוד במשך כל ימי חייו להתנתק מן האדמה אשר הוא לוקח ממנה ולהשאיר את האדמה ואת החומר מאחור, לדעת שאני עולה ומתעלה מעפיל עוד ועוד, אמנם מקורי היה מן האדמה, אבל תפקידי להיות בשמים ממעל.

הרמב"ם כותב ב'מורה נבוכים': שהעולם הזה והעולם הבא הם כשני נשים הצרות זו לזו; אדם שיש לו שתי נשים, כשהוא מחייך לאחת השניה כועסת

ל"וישב פארץ מדין וישב על הפאר" אכן. הוא לא היה צריך ללכת בכלל, הוא לא היה צריך לרוץ, אלא שהיה לו קפיצת הדרך, מיד כשנתן דעתו לברוח לעבר מדין, מיד הוא הגיע למדין וכבר הוא יושב בארץ מדין על הבאר.

אתמול בלילה שמעתי מהבן שלי ווארט נפלא, **הוא אמר לי:** למה קוראים לאדם "אדם"? **"אל האדמה פי ממצעה לקחת" אומר על כך הקלמער זצ"ל הערה נפלאה:** בשיבות בחו"ל ככה זה הלך; **למשל:** היה בחור שהגיע מהעיר 'טיקטין', הוא היה נקרא בפי כל בשם יענקל טיקטינער. האחר היה נקרא משה רדוצ'קובר, כל אחד היה נקרא על שם עיר מולדתו וכך גם מנהגינו כאן, כשהאחד הגיע עם משפחתו מ'שוויץ', הוא נקרא בפנינו השוויצי הזה. האחר שהגיע מ'ברזיל' הוא נקרא ברזילאי, אבל

דברי אגדה

ישראל ובערב שבת קודם כניסת השבת הוא זמן הכנסת הכלה לבית בעלה, על כן אנו אומרים בחיבה ובשמחה: **'בואי פלה, בואי פלה'**. ויש מוסיפין: **'פלה מלקתא'**, לפי שהיא כלת ישראל שהם בני מלכים, נמצא שהיא **'פלה מלקתא'**. ■

לשבת, בשם **'פלה'**. על פי מה שאחז"ל ב'מדרש רבה' ('בראשית' יא ט): **'אמרה שבת לפני הקב"ה: "רבונו של עולם, לכולן יש בן זוג ולי אין בן זוג", אמר לה הקב"ה: "כנסת ישראל, היא בן זוגך"**. נמצא שהשבת היא בת הזוג של עם

'לכה דודי לקראת פלה', השבת נקראת **'פלה'** ואחז"ל בגמרא **'בבא קמא' (לב:): 'רבי ינאי לביש מאניה במעלי שבת'** [לבש בגדי השבת בערב שבת] **ואמר: "בואי פלה בואי פלה"**. פירש המהרש"א: שקרא רבי ינאי

ממשיכים...
לא לאכול! מוצרי 'עלית - שטראוס'

WWW.SHOFAR.NET
התורה את התורה

על כל שאלה תשובה מאגר ענק של שאלות ותשובות בכל הנושאים ביהדות. יש לך שאלה ביהדות שאף פעם לא העזת לשאול? במדור 'הכה את המומחה' באתר שופר' מקבלים את כל התשובות בוחרים שאלה והרב אמנון יצחק עולה ועונה
צפיה מהנה!!!

מדוע אין מברכין על ההלל בהגדה של פסח?

מערכת חברותא

מיוחד 5 'גנזי המלך'

שאלה: מדוע חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא בעצמו יצא ממצרים ולא די בזכירת יציאת מצרים כשלעצמה?

תשובה: זה לשון הרמב"ם: **'חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים... לפיכך, כשסועד אדם בלילה הזה, צריך לאכול ולשתות והוא מסב דרך חרות' כדרך שהמלכים והגדולים אוכלים.**

ומבאר ה'מאירי' את טעם הדבר: **'כדי שירמוז בה סימן לחרות וגאולה ויתעורר לשבח למי שגמלנו טובה, בגאולה וחרות משעבוד קשה ומגונה' (מובא בספר ה'תודעה').**

נמצינו למדים: שהחשוב להרגיש **'כאילו הוא עצמו יצא עתה משעבוד מצרים'**, מטרתו היא: שיחוש האדם רגשי הכרת הטוב כלפי הקב"ה וישבח אותו על כך. כי אינה דומה הרגשתו של מי שחש עצמו כאילו הוא יוצא עתה ממצרים, להרגשת מי שרק מזכיר את יציאת מצרים, לפני אלפי שנים.

ומדברי ה'מאירי' אנו לומדים יסוד נוסף: שמצות ספור יציאת מצרים בליל הסדר אינה מסתיימת בתיאורי הנסים והנפלאות שביציאת מצרים, אלא יש בה גם חיוב נוסף, להתעורר להודות ולשבח

למי שגמלנו טובה, **'בגאולה וחרות משעבוד קשה ומגונה'**. וכדי לקיים את החיוב הזה בשלמות, צריך אדם מישראל לראות עצמו כאילו הוא עתה יוצא ממצרים.

וכך כתב הרמב"ן [שמות' יב מב] **בביאור הפסוק: "הוא הלילה הזה לה' שְׁמֵרִים לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם"** – שזה הלילה, שהיה שמור לשם, להוציאם ממצרים, הוא **"לה' "** כלומר: מקודש לשמו.

[ובהמשך הפסוק] **"שְׁמֵרִים לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם"** - שישמרו אותו לעבוד בו לפניו באכילת הפסח וזכירת הנסים ולתת הלל והודאה לשמו.

דהיינו: "ליל שְׁמֵרִים" משמעותו היא, לילה שחייבים לשומרו לדורות, כדי לעבוד בו את הקב"ה בשלשה דברים; באכילת קרבן הפסח, בזכירת הנסים ובהלל והודאה.

ולכן; לאחר שאנו מספרים בהגדה של פסח את הנסים והנפלאות שאירעו במצרים, **אנו אומרים: 'לפיכך אֲנַחְנוּ חֲבִיבֵי הַיְהוּדוּת, לְהַלֵּל, לְשַׁבַּח, לְפָאֵר, לְרַומֵם, לְהַדָּר, לְכַבֵּד, לְעַלֵּה וְלְקַלְסֵם, לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאַבְרָהָם וְלְנֹוֹ אֶת כָּל הַנְּסִים הָאֵלֶּה.'**

וזה שאין אנו מברכים על אמירת ההלל בליל הסדר כתב רבינו האיי גאון: דמלתא כדקאמר רב צמח ז"ל, שאין מברכין עליו בלילי פסחים, כי אין

אנו אומרים אותו בתורת קריאת הלל אלא בתורת אמירת שירה!

וביאור הדברים: שההלל הנאמר בליל הסדר, אינו הלל שיש חיוב לקוראו, אלא הוא הלל הנובע מרגשות הנפש, מהרגשת החרות כאילו יצאנו עתה ממצרים והוא נאמר בתורת שירה על הגאולה מקרב הלב ולכן לא שייך לומר בו **'וְצַנְנוּ'**, כיון שכל כולו הוא בטוי להרגשה העצמית של האדם.

ומקור מעניין לשירת ההלל בליל הסדר מובא בהגדה של פסח לריטב"א: **'לפיכך אֲנַחְנוּ חֲבִיבֵי הַיְהוּדוּת'**. אמרו ב'מכילתא': **'וְאַמְרַתֶּם זִבְחַ פֶּסַח הוּא לַה' "** (שמות' יב). בא ללמדך; שכל מי ששומע הנסים הללו, צריך לשבח לפאר ולרומם למי שעשה את הנסים.

ועוד חדוש כתב בהגדה של פסח לריטב"א: **'עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה'** - זהו תחילת ההגדה ותשובת: **'מה נִשְׁתַּנָּה'**, לפי ש'עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם'.

ובגמרא אמרו ('פסחים' קטז): **'מתחיל בגנות ומסיים בשבח'** - לתת שבח והודאה לשם יתברך אשר **"מֵאֲשַׁפֵּת זָרִים אֲבִיוֹ"** ('תהילים' קיג).

דהיינו: הריטב"א מחדש שה'מסיים בשבח' אינו בספור הגאולה, אלא, הוא אמירת ההלל. ולדבריו, כך הוא מבנה ההגדה; שמתחיל בגנאי של **'עֲבָדִים הָיִינוּ'** ו'מסיים בשבח' של ההלל. ■

נותרו חדרים אחרונים

שבת נופש עם הרב אמתנון יצחק שליט"א

במלון פנפר פרשת כי תשא יט-כ אדר 2010-3/6-5
לציבור חדש בתשלום מראש בלבד 03-677779/557
בין השעות 15:30 - 9:00

האם הרוקח ישלם עבור שברי בקבוקים?

מאת הרה"ג חנוך שורץ שליט"א

קדם וממילא הוא דורש שהרוקח יתן לידי את הצ'ק שהספק החזיר לו בדמי הנזק. לעומתו טען הרוקח שאינו בטוח שיש חיוב לשלם חובות לפי סדר קדימתן. וגם שמכיון שהצ'ק היה שלו בעצמו והספק החזירו לו, הרי זה נחשב שלא שילם לו כלל עבור הסחורה וממילא אף הספק לא שילם לו כלל ואין מה לתבוע ממנו. ובכלל איך שייך לבקש ממנו לשלם כאשר בפועל הספק לא השאיר לו תרופות?.

לפתוח את הארגז החתום ומשלא נפתח בנקל חבט בו בכח ואז התהפך הארגז שהספיק להיפתח והבקבוקים נפלו בקול רעש גדול. הספק הודה באשמה והשיב מיד את הצ'ק לרוקח כתשלום עבור הנזק שגרם ופנה כלעומת שבא לעגמת נפש שניהם. למחרת הגיע אל הרוקח אדם שטען שהוא שליח של היצרן ומכיון שהספק חייב זה מכבר סכום עתק ליצרן ואין לו מה לשלם, הרי שאסור היה על הספק לשלם עבור הנזק לרוקח מאחר שחובו ליצרן

הרוקח שכמעט וכבר התייאש מלקבל את הסחורה שהזמין אצל ספק התרופות, אחר שהתוודע על חובותיו הרבים ליצרן התרופות בחו"ל, כאשר ראה פרסום של עו"ד של היצרן המבקש לידע אותו על כל נכס של הספק, שמח מאד כשיום אחד הופיע אצלו הספק שפירק מרכבו את ארגז העץ שהכיל בקבוקים רבים של תרופה יקרה מחו"ל והניחו בזהירות בבית המרקחת. אחר שהרוקח מסר לידי צ'ק על סכום של 4,000 ש"ח, התנדב הספק

ההשתתפות בשעור ב'אולפני שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק, בתאום מראש בלבד: 03-6777779
התשובה לשאלה הנ"ל תנתן בשעור ביום חמישי בשעה 20:30 בערב בלמוד עם חברות בשיבות 'אהל יהודה'
ניתן לצפות בשדור חי באתר שופר: www.shofar.net

חדש ב'שופר'

ניתן להטעין נגני mp3-1 mp4 במחיר 4 ש"ח להרצאה פרטים ב'שופר' 03-6777779 בין השעות 10:00-18:00

הילד שפגע בסדור ובחומש

תקציר התשובה:

- א. ודאי שאין לפטור את יואב משום שהנפילה היתה בגרימת הילד שרץ; שכיון שחש"ו שהזיקו פטורין, נופלת האחריות עליו.
- ב. אלא, שיש לדון מטעם אחר לפטור, משום שיסוד החיוב של שואל היא משום שכל הנאה שלו ובספרים שאולים אין הנאה, כיון ש'שמצוות לאו ליהנות ניתנו' וזהו דעת הקצוה"ח (עב). אבל ה'נתיבות המשפט' מחייב.
- ג. יל"ד לפטור באונסין, אם נחשיב את המשאיל שומר שכר, משום שנפטר בזמן ההשאלה מלידת פרוטה לעני שיבוא באותה שעה מדין 'עוסק במצוה פטור מן המצוה' וכ"כ ה'קצות החושן' (שם). ויל"ד אם שייך בשבת, שאין בו נתינת צדקה.
- ד. והעיקר; שהשואל פטור, משום שאין בשאלה שוה פרוטה.

דרושה תרומה בדחיפות

של \$350,000

למבצע **חלוקה חינם**

של **מליין** אנציקלופדיות

של הרב **אמנון יצחק שליט"א**

בכל בתי אב בארץ

לפני המלחמה הגדולה

על תל אביב

ניתן לרכוש מנית זכות במבצע ב- \$1,000

לפרטים 054-7408531